

DURUMSAL-SÜREKLİ DEPRESYON ÖLÇEĞİNİN FAKTÖRİYEL ALT YAPISI

FACTORIAL STRUCTURE OF STATE-TRAIT DEPRESSION SCALES

A. Kadir ÖZER, Serap ÖZER

Doğuş Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü

ÖZET: Bu çalışmada Durumsal ve Sürekli Depresyon Ölçekleri'nin (Spielberger, 2005) Türkçeleştirilerek faktöriyel alt yapısı incelenmesi ve orijinal ölçek bulgularıyla karşılaştırılması hedeflenmiştir. Faktör analizlerden elde edilen bulgular, Durumsal Depresyon Ölçeği'nde, maddelerin depresyonun "varlığına" ve "yokluğuna" işaret edecek şekilde net kümeler oluşturduğunu göstermiştir. Sürekli Depresyon Ölçeği'nde de maddeler benzer bir faktör yapısı sergilemiştir. İki faktörlü analizler ile ortaya çıkan tablonun, Durumsal ve Sürekli Depresyon Ölçekleri'nin orijinal çalışmada (Spielberger, 2005) ortaya çıkanla önemli ölçüde örtüştüğü sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Depresyon, Sürekli, Durumsal, Depresyon Ölçümü

ABSTRACT: *The major goal of this study was to explore the factor structure of the Turkish translation of the State-Trait Depression Inventory (Spielberger, 2005). Results of the factor analyses indicated two distinct factors consisting of items reflecting the "absence" and "presence" of depression with respect to both state and trait scales of the depression inventory. The factorial structure of the Turkish version was substantially concordant with that of the original State-Trait Depression Inventory.*

Keywords: *Depression, Trait, State, Measurement of Depression*

1. Giriş

Dünya Sağlık Örgütü, 2001 yılında yayınladığı raporda, 340 milyon kişinin klinik tanımlara uygun depresyon yaşadığını tahmin etmiştir (WHO, 2001). Aynı raporda, 2020 yılına varıldığında, depresyonun çalışma yaşamını etkileyen rahatsızlıklar arasında birinci sırayı alacağı tahmin edilmektedir. Depresyonun yaygınlığı ile ilgili yapılan söz konusu tespit, bu karmaşık duygulanım halinin, gencinden yaşlısına, fakirinden zenginine bir ayırım yapmadığı görüşüyle de birleştirilebilir (Rosenfeld, 1999, s.10). Dolayısıyla, depresyonun hem klinik müdahale, hem de araştırma amacıyla ölçümünü yapabilmek araştırmacıların temel odaklarından biri olmuştur.

Rittenband (1995) depresyonun ölçümü için kullanılan ölçeklerle ilgili yaptığı taramada, Beck Depresyon Envanterine (BDE) (Beck, Ward, Mendelson, Mock ve Erbaugh, 1961) alanda kullanılan diğer bazı ölçeklere kıyasla, son 20 yılda, dört kat daha fazla bulunduğunu tespit etmiştir. Gerçekten de BDE bugün, depresyonun psikometrik ölçümünde ve diğer ölçeklerin zamandaş geçerliliğinin sınanmasında kullanılan en yaygın ölçektir. *Ülkemizde Beck Depresyon Envanteri'yle ilgili ilk*

uyarlama çalışması Tegin (1980) tarafından yapılmıştır. Bunu takip eden diğer çalışmalar ise Nesrin Hisli Şahin tarafından gerçekleştirilmiştir (Hisli, 1988, 1989).

BDE ile ilgili yapılan faktör analitik çalışmalar, genelde, rotasyon öncesinde baskın tek bir depresyon faktörünün varlığına işaret etmektedir. BDE maddelerinin rotasyona tabi tutulmaları ile ortaya Bilişsel-Duygusal (Cognitive-Affective) ve Somatik-Performans alt faktörlerinin olduğunu göstermektedir (Clark, Cavanaugh, ve Gibbons, 1983; Shaver ve Brennan, 1991; Ritterband ve Spielberger, 1996). *Faktör analitik çalışmalar, BDE'nin depresyonun alt yapısını oluşturan bilişsel, afektif, somatik ve davranışsal bozulmaların bütününe ölçtüğüne işaret etmektedir. Bu anlamda, BDE "depresyon sendromunu" ölçen bir araç olarak görülmektedir.*

BDE'nin klinik manidarlıkta olan depresyonun ölçümünde ve ayırt edimde geçerliliği kuşku götürmemektedir. Ancak, testin yönergelerinde durumluluk-süreklilik (state-trait) ayırımının (Spielberger, Gorsuch ve Lushene, 1970; Spielberger, Ritterband, Sydeman, Reheiser ve Unger, 1995) pek de net olmadığı görülmektedir (Spielberger, Ritterband, Reheiser, Brunner, 2003). Spielberger ve arkadaşları (2003) depresyon duygulanımının *belirli bir zaman veya durum* içindeki düzeyi ile (durumsal depresyon), depresyonun *genelde* yaşanma sıklığının (depresyonda süreklilik) birbirinden daha net bir şekilde ayrıştırılması gereği üzerinde durmuşlardır.

Nitekim, Spielberger ve arkadaşlarının (2003) yaptığı çalışmada, faktör analizler sonucunda her biri 20 maddelik Durumsal ve Sürekli Depresyon alt ölçekleri çıkarılmıştır. Durumsal Depresyon (D-DEP) alt ölçeğinin yönergelerinde "o andaki" duyguların dikkate alınması istenirken, Sürekli Depresyon (S-DEP) alt ölçeğinin yönergelerinde "genelde" nasıl hissettikleri sorulmaktadır. Bu çalışmada ölçeklerin oluşturulmasında, maddeler, depresyonun "bilişsel" boyutunu değil, duygusal (affective) boyutunu yansıtmaya esasına oturtulmuştur. Bu esasa göre, hem D-DEP hem de S-DEP alt ölçekleri, depresyonun varlığını onaylayan (dysthymia) ve depresyonun karşıtı bir duygu halini onaylayan (euthymia) maddelerden oluşmuştur. Bu çalışmada, D- ve S-DEP alt ölçeklerinin iç-tutarlılık katsayılarının (alfa) .90 ile .96 arasında olduğu rapor edilmiştir. Ayrıca, BDE puanlarının kadınlarda D-DEP ve S-DEP ile, sırasıyla, .57 ve .76, erkeklerde ise, yine sırasıyla, .67 ve .73 olarak korelatif bir ilişki içinde olduğu belirtilmiştir.

Spielberger (2005; C.D.Spielberger, kişisel temas, 8 Haziran 2005), Durumsal-Sürekli Kişilik Envanteri çalışmaları çerçevesinde Spielberger ve arkadaşları (2003) çalışmasında ortaya çıkan 20'şer maddelik D-DEP ve S-DEP ölçeklerinin madde sayısının faktör ağırlıkları en yüksek olanlar dikkate alınarak 10'ar maddeye indirildiği anlaşılmaktadır.

Ülkemizde kaygı ve öfke duyguların süreklilik-durumsallık niteliklerini dikkate alan ölçek çalışmaları yapılmıştır (Öner, N, 1983; Özer, A.K. 1994). Ancak depresif duygulanımı süreklilik-durumsallık ayırımını yaparak değerlendiren ölçek çalışmaları gözlenmemektedir. Dolayısıyla bu çalışma, 10 maddelik D-DEP ve S-DEP ölçeklerinin Türkçeleştirilerek faktör yapılarını inceleme, ve böylelikle, (1) depresyonun sadece afektif boyutunu ayırıştırarak ölçen, (2) depresif duygulanımın belirli bir "anda" ve "genelde" ne sıklıkta yaşandığı ayırımını yapmaya imkan veren, ve (3) çok daha çabuk doldurulabilecek bir ölçeği araştırmacıların kullanımına sunma amacını gütmüştür.

2.Yöntem

2.1 Denekler

Doğuş Üniversitesi'nde lisans eğitimi alan 100 (60 kız, 40 erkek) gönüllü öğrenci katılmıştır. Kız öğrencilerin yaş ortalaması 21.65 (SS: 3.47), erkek öğrencilerin ise 21.82 (SS: 2.62) olarak tespit edilmiştir.

2.2 Kullanılan Araçlar

Durumsal Depresyon (D-DEP) Sürekli Depresyon (S-DEP) Ölçekleri: D- ve S-DEP ölçekleri sırasıyla, depresif bir duygulanımın belirli “bir anda” ve “genelde” ne düzeyde yaşandığını ölçmeyi amaçlar. İlk geçerlilik çalışmasında (Spielberger ve arkadaşlarının, 2003) her biri 20 maddeden oluşan ölçekler, daha sonra 10 maddelik ölçeklere dönüştürülmüşlerdir (Spielberger, 2005). D-DEP ölçeğinin yönergesinde maddelerde belirtilen duygu hallerinin “o anda”, S-DEP ölçeğinde ise “genelde” ne ölçüde yaşandığı sorularak, kişiden değerlendirmesini (1) Hiç (2) Biraz (3) Oldukça (4) Çok seçeneklerinden birini işaretleyerek yapması istenir. Her bir ölçek, depresyonun varlığını (dysthymia) ve yokluğunu (euthymia) ifade eden beşer maddeden oluşmaktadır. Bu çalışmada, 10’ar maddelik ölçekler kullanılmıştır. *Ölçek uyarlamalarında, orijinal bir ölçeğin bir başka dile çevrilmesi, hangi yöntem olursa olsun, üzerinde veri toplanması gereken yepyeni bir ölçeğin olduğu varsayımına dayanır. Uyarlama çalışmalarında kullanılacak yöntemler farklı olabilir. Bu yöntemlerden biri ölçeğin önce çevrilmesi, daha sonra çevrilmiş halinin orijinal dile tekrar tercüme edilmesidir. Bu bir tür, test-tekrar test veya eşdeğer form güvenilirliği olarak düşünülebilir. İkinci bir yöntem ise, ölçeğin ait olduğu uzmanlık alanından ölçeğin ait olduğu dile hakim “uzman hakemler” seçmek ve ölçeği onlara çevirterek aralarındaki çeviri tutarlılığına bakmaktır. Bu da bir tür iç-tutarlılık olarak düşünülebilir. Bu çalışmada ikinci yöntem tercih edilmiştir. Çalışmanın temel amacı olan faktör analizlerin sonuçlarının, orijinal ölçekle yapılan çalışmalarda elde edilen faktör yapısına ne ölçüde benzeyip benzemediği, hakemlerin önerdiği çevirinin isabetliliği konusu önemli bir ölçüt olarak kabul edilmektedir. Ölçekler İngilizceye hâkim 5 psikologa verilmiştir. Her birinden, ölçek maddelerini, içeriği en iyi yansıtacak şekilde Türkçeleştirmeleri istenmiştir. Bu “hakem” grubunun en az dördünün hemfikir oldukları maddeler seçilmiştir. Bu ölçütün oluşmaması halinde hakemlerden alternatif çeviriler istenmiş ve söz konusu bir madde ancak en az dört hakemin hem fikir olduğu zaman ölçeğe dâhil edilmiştir.*

2.3 Veri Toplama Süreci

Bu çalışmaya katılan gönüllü denekler D-S DEP ölçeklerini ders saatlerinin son 10–15 dakikasında, söz konusu dersin hocasından izin alınarak tamamlamışlardır. Her bir uygulama öncesinde araştırma asistanı kendisini gruba tanıtmış ve çalışmayla ilgili genel bilgi sunmuştur. Katılımcılara araştırmanın amacı, öğrencilerin belirli duyguları ne ölçülerde yaşadıklarını anlamak olarak ifade edilmiştir. Ölçeklere hiçbir surette isim yazılmaması, sadece yaşın belirtilmesi istenmiştir. Katılımcılara ayrıca, bulguların sadece araştırma amacıyla kullanılacağı da belirtilmiştir.

3. Bulgular

3.1 Cinsiyete Göre Madde Ortalamaları

Bu çalışmanın temel amacı, Spielberger ve arkadaşlarının (2003) geliştirmiş oldukları Durumsal-Sürekli Depresyon Ölçeği'nin 20 maddelik sürümünü Türkçeleştirerek faktör yapısını incelemek ve orijinal olanıyla karşılaştırmaktır.

Faktör yapısı ile ilgili analizlerden önce, depresyon ölçeğinin maddelerinde elde edilen ortalamalar cinsiyete göre karşılaştırıldı. Tablo 1 ve Tablo 2’de, sırasıyla, Durumsal ve Sürekli depresyon maddelerinin kız ve erkek örneklemine göre ortalamaları verilmiştir.

Tablo 1. Cinsiyete Göre D-DEP Ölçek Maddelerinden Elde Edilen Ortalama ve Standart Sapmalarının Tek-Yönlü Varyans Analizlerinin F Oranları ve Manidarlık Düzeyleri

Durumsal Depresyon Maddeleri	KIZ (60)		ERKEK (40)		F-Oranı	p Düzeyi
	X	S	X	S		
1. Güçlü hissediyorum.	2,28	0,73	2,25	1	0,03	0,84
2. Hüzünlüyüm.	1,73	0,82	1,55	0,59	1,74	0,22
3. Sağlıklı hissediyorum.	2,07	0,82	2,17	0,84	0,4	0,52
4. İçim sıkılıyor.	2,1	0,93	2,2	1,13	0,23	0,63
5. Canlı hissediyorum.	2,45	0,94	2,42	0,98	0,01	0,89
6. Üzgün hissediyorum.	1,62	0,84	1,48	0,71	0,75	0,38
7. Güvende hissediyorum.	2,17	0,92	2,2	0,91	0,03	0,85
8. Karamsarım.	1,68	0,79	2,05	1,06	3,9	0,05*
9. Berbat hissediyorum.	1,33	0,79	1,53	0,78	1,4	0,23
10. Geleceğe ümitle bakıyorum.	1,83	0,8	1,9	0,77	0,16	0,68

* P<.05

Tablo birden anlaşılacağı gibi, biri dışında durumsal depresyon maddelerinde erkek ve kızların elde ettikleri ortalamalar arasındaki farklılıklar istatistiksel manidarlık düzeyinde değildir. “Karamsarım” maddesinde erkeklerin ortalamasının, kızlarından manidar ölçülerde yüksek olduğu anlaşılmaktadır (p > .05). Tablo 2 incelendiğinde ise, sürekli depresyon maddelerinde erkek ve kızların ortalamaları arasında istatistiksel anlamlılıkta bir farklılık olmadığı gözlenmektedir.

Tablo 2. Cinsiyete Göre S-DEP Ölçek Maddelerinden Elde Edilen Ortalama ve Standart Sapmalarının Tek-Yönlü Varyans Analizlerinin F Oranları ve Manidarlık Düzeyleri

Sürekli Depresyon Maddeleri	KIZ (60)		ERKEK (40)		F-Oranı	p Düzeyi
	X	S	X	S		
1. Mutlu hissederim.	2,07	0,66	1,98	0,57	0,51	0,47
2. Karamsar hissederim.	1,93	0,6	2,08	0,69	1,16	0,28
3. Dağılmamış hissederim.	2,28	0,73	2,48	0,78	1,53	0,21
4. Üzgün hissederim.	1,87	0,53	1,85	0,53	0,02	0,87
5. Huzurlu hissederim.	2,15	0,63	1,92	0,65	2,94	0,08
6. Neşesiz hissederim.	1,97	0,52	2,05	0,81	0,39	0,53
7. Çökkün hissederim.	1,73	0,66	1,7	0,72	0,05	0,81
8. Güvende hissederim.	1,9	0,75	2	0,75	0,42	0,51
9. Umutsuzluk hissederim.	1,77	0,67	1,95	0,81	1,5	0,22
10. Hayattan zevk alırım.	1,78	0,73	1,62	0,62	1,24	0,26

Depresyon ölçeklerini oluşturan maddelerde elde edilen ortalamalarda cinsiyetin dikkate alınmaya değer ölçülerde bir farklılık sergilememesi üzerine, faktör analizler için tüm örneklem kullanılmıştır.

3.2 Faktör Analizi: Durumsal Depresyon Ölçeği

Durumsal depresyon ölçeğini oluşturan maddelerin faktör analizine tabi tutulması ile eigen değerleri 1.00 ve üzerinde olmak kaydıyla, iki faktör çıkartılabileceği anlaşılmıştır. Birinci ve ikinci faktörler için, sırasıyla, 3,93 ve 1,40 eigen değerleri

elde edilmiştir. Bu değerlerin toplamının, varyansın %53,33'nü açıkladığı anlaşılmıştır. "Principal" faktör analizinin rotasyonsuz olarak önerdiği faktörlerin eigen değerlerine uygulanan "scree" grafiği incelendiğinde (Cattell, 1966), iki faktörlü bir analizin uygun düştüğü ayrıca gözlenmiştir. Bunun üzerine, orijinal çalışmada olduğu gibi, promaks rotasyona dayalı olarak 2 faktörlü çözüme gidilmiştir. Rotasyondan önce ve sonra yapılan faktör analizlerinden elde edilen faktör ağırlıkları Tablo 3' verilmiştir.

Tablo 3 . Durumsal Depresyon Maddelerinin Principle Faktör Analizi ile Rotasyon Öncesi ve Sonrası Tüm Örneklemde Elde Ettikleri Faktör Ağırlıkları

Durumsal Depresyon Maddeleri *	PRINCIPLE FACTÖR		PROMAKS	
	ANALİZİ **		ROTASYONU***	
	FAKTÖR I	FAKTÖR II	FAKTÖR I	FAKTÖR II
2. Hüzünlüyüm.	0,65	-0,45	0,85	
6. Üzgün hissediyorum.	0,77	-0,35	0,85	
9. Berbat hissediyorum.	0,73		0,7	
8. Karamsarım.	0,55	-0,33	0,68	
4. İçim sıkılıyor.	0,65		0,68	
1. Güçlü hissediyorum.	0,58	0,53		0,83
3. Sağlıklı hissediyorum.	0,42	0,46		0,68
10. Geleceğe ümitle bakıyorum.	0,47	0,42		0,65
7. Güvende hissediyorum.	0,56	0,36		0,64
5. Canlı hissediyorum.	0,76			0,57

* Maddeler, promaks rotasyonda elde edilen faktör ağırlıkları dikkate alınarak büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır.

** Tüm maddelerin faktör ağırlıkları tabloya alınmıştır.

*** Sadece .40 ve üstünde faktör ağırlıkları tabloya alınmıştır

Tablo 3 incelendiğinde, rotasyon öncesinde tüm maddelerin .40 ve üzerinde faktör ağırlıkları ile büyük bir durumsal depresyon faktörüne işaret ettiği görülmektedir. Tablo 1'de görüleceği gibi, promaks rotasyonunun uygulanmasıyla, ortaya birbirinden net bir şekilde ayrılan iki faktör çıkmıştır. Tabloya sadece, rotasyon uygulaması ile ortaya çıkan faktör ağırlıklarından .40 ve üzerindeki alınılmıştır. Birinci faktör çerçevesinde kümelenen maddelerin hepsinin depresyonun varlığına (dysthymia), ikinci faktörde kümelenen maddelerin ise yokluğuna (euthymia) işaret ettikleri anlaşılmaktadır.

3.3 Faktör Analizi: Sürekli Depresyon Ölçeği

Sürekli Depresyon Ölçeği ile ilgili yürütülen faktör analizlerin sonuçları Tablo 4'de verilmiştir. Sürekli depresyon maddelerinin faktör analize tabi tutulması ile eigen değerleri 1.00 ve üzerinde 3 faktörün olduğu (4.04, 1.16 ve 1.08) ve bunların varyansın %62.80'i açıkladığı anlaşılmaktadır. Eigen değerinin 1.00 üzeri ölçütüne göre önerilen 3 faktörlü promaks rotasyonda, üçüncü faktörde tek başına "Dağılmamış hissedirim" maddesinin yer aldığı görülmüştür. Orijinal ölçeğin iki faktörlü olması ve ortaya çıkan üçüncü faktörün sadece bir maddeden oluşması üzerine, rotasyon 2 faktör için yapılmıştır. Bu analizin ortaya çıkarttığı tablo daha anlamlı bir yoruma elverişlidir. Tablo 4'de, Sürekli Depresyon maddelerinin rotasyon öncesi ve 2 faktörlü rotasyonda elde ettikleri faktör ağırlıkları sergilenmektedir.

Tablo 4. Sürekli Depresyon Maddelerinin Principle Faktör Analizi ile Rotasyon Öncesi ve Sonrası Tüm Örneklemde Elde Ettikleri Faktör Ağırlıkları

Sürekli Depresyon Maddeleri *	PRINCIPLE FACTÖR ANALİZİ **		PROMAKS ROTASYONU***	
	FAKTÖR I	FAKTÖR II	FAKTÖR I	FAKTÖR II
	8. Güvende hissederim.	0,67	-0,42	0,83
5. Huzurlu hissederim.	0,64	-0,41	0,81	
10.Hayattan zevk alırım.	0,72	-0,35	0,79	
1. Mutlu hissederim.	0,74	-0,33	0,78	
2. Karamsar hissederim.	0,69	0,35		0,75
6. Neşesiz hissederim.	0,69	0,31		0,72
4. Üzgün hissederim.	0,49	0,39		0,69
9. Umutsuzluk hissederim.	0,66			0,68
7. Çökkün hissederim.	0,61			0,54
3. Dağılmamış hissederim.	0,32			0,5

* Maddeler, promaks rotasyonda elde edilen faktör ağırlıkları dikkate alınarak büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır.

** Tüm maddelerin faktör ağırlıkları tabloya alınmıştır.

*** Sadece .40 ve üstünde faktör ağırlıkları tabloya alınmıştır.

Tabloda görüleceği üzere, rotasyon öncesinde faktör ağırlıkları birinci faktörün baskın bir nitelik taşımaktadır. İki faktörlü çözümde sürekli depresyon maddelerinin birbirinden net bir şekilde ayrılan iki küme olduğuna işaret etmektedir. Faktör I, depresyonun yokluğunu yansıtan maddelerden (euthymia) oluşmaktadır. Faktör II incelendiğinde, faktör ağırlıkları en yüksek ilk beş maddenin depresyonun varlığına işaret (dysthymia) ettikleri görülmektedir. Üç faktörlü solüsyonda tek başına üçüncü faktörde yer alan ve aslında depresyonun yokluğuna işaret etmesi niyetiyle hazırlanan “Dağılmamış hissederim” maddesinin, 2 faktörlü solüsyonda en düşük ağırlıkla distimik maddeler arasında yer aldığı gözlenmektedir.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu ön çalışma, Spielberger ve arkadaşlarının (2003) hazırlamış oldukları Durumsal-Sürekli Depresyon ölçeğinin Türkçeleştirilerek faktör yapısını incelenmesini ve orijinaliyle karşılaştırılmasını hedeflemiştir.

Durumsal Depresyon Ölçeği açısından bakıldığında, 2 faktörlü solüsyonun, oldukça yüksek ağırlıklarla, çok net bir şekilde depresyon maddelerini “eutimik” ve “distimik” olarak ayırtırdığı görülmektedir. Bu faktör yapısı orijinal ölçeğinki ile neredeyse birebir örtüşmektedir. Dolayısıyla, ölçeğin Türkçeleşmiş halinin isabetli bir anlam transferi yaptığı varsayılabilir.

Sürekli Depresyon Ölçeği’nde de, bir madde dışında, genelde benzer bir tablo görülmektedir. Yani, “distimik” ve “eutimik” maddelerin orijinal ölçekte olduğu gibi ayrı ayrı kümelendikleri görülmektedir. Bu çalışmada, orijinali “I feel whole” olan maddenin, “Dağılmamış hissederim” olarak Türkçeleştirmesinin beklenen yönde, yani, “eutimik” maddelerle kümelenmediği görülmektedir. Aslında, ölçeğin Türkçeleşme sürecinde hakemlerin en çok zorlandığı bu madde olmuştur. Neredeyse tüm hakemler, İngilizcede de “I feel whole” gibi bir duygu tanımlamasının pek olağan olmadığı, günlük kullanımda sık görülmediği yönünde görüş belirtmişlerdir. Dolayısıyla, İngilizcesinin tam karşılığı olan “bütün” tanımlamasından, zorlama olacağı gerekçesiyle uzak durdukları görüşünü ifade etmişlerdir. Bunun yerine,

“dağılımlılık” kavramından hareket ederek maddeyi Türkçeleştirmişlerdir. Böylelikle ortaya, olumsuzlu olumsuzlaştıran bir madde çıkmıştır.

Ancak öyle gözükmemektedir ki, çeviri mantığı ne olursa olsun, bireylerin maddelere yaklaşımda benimsedikleri mantık ve bu yaklaşımı istatistiğin yansıtması her zaman birbirini tutmayabilmektedir. Öyle gözükmemektedir ki, Sürekli Depresyon Ölçeği’nin bu maddesi değiştirilmeye adaydır. Belki gelecekte yapılacak çalışmalarda, “I feel whole” karşılığı olarak “Tüm dengelerim yerindedir” veya “Dengelerim yerinde hissederim” veya “Bütünlük içindeyimdir” veya “Tek parça hissederim” gibi seçeneklerin kullanılması düşünülebilir.

Bir ön çalışma olmasına rağmen, bulguların çok net bir şekilde hem sürekli hem de durumsal depresyonun “eutimik” ve “distimik” boyutlarını sergilediği görülmektedir. Bundan sonraki çalışmalarda, klinik manidarlık ölçütlerinin tanımlanabilmesi için hem örneklem sayısının artırılması, hem de depresyon tanısı almış bireylerin oluşturduğu grupların da ölçeğin geçerlilik sınamaları için dikkate alınması önemli olacaktır.

Charles D. Spielberger, duygu hallerinin, belirli bir “anda” (durumsal) veya “genelde” (sürekli) boyutlarını dikkate alarak ölçülmesinin önemini vurgulamış bir araştırmacıdır. Daha önceki çalışmalarında bu anlayış çerçevesinde kaygı ve öfke için ölçekler geliştirmiştir. Kaygı ve öfke ölçeklerinin Türkçeye adaptasyonları daha önce yapılmıştır (Öner, N, 1983; Özer, A.K. 1994). Bu çalışma, araştırma ve klinik çalışmalarda depresyon duygulanımının, “durumsallık-sürekli” boyutlarını gözetenek anlaşılmasına ve araştırılmasına katkıda bulunabilecek bir araç olarak düşünülebilir.

Referanslar

- BECK, A.T., WARD, C.H., MENDELSON, M., MOCK, J. ve ERBAUGH, J. (1961). An inventory for measuring depression. *Archives of General Psychiatry*, 4, 561–571.
- CATTELL, R.C. (1966). The scree test fort he number of factors. *Multivariate Behavioral Research*, 1, 246–276.
- CLARK, D.C., CAVANAUGH, S.V., ve GIBBONS, R.D. (1983). The core symptoms of depression in medical and psychiatric patients. *Journal of Nervous and Mental Disorders*, 171, 705–713.
- HISLI, N. (1988). Beck Depresyon Envanteri’nin geçerliği üzerine bir çalışma. *Psikoloji Dergisi*, 6(22), 118-122.
- HISLI, N. (1989). Beck Depresyon Envanteri’nin üniversite öğrencileri için geçerliği ve güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23), 3-13.
- ÖNER, N.P. (1983). State and trait anxiety in Turkish patients and normals. In C.D. SPIELBERGER ve R. DIAZ-GUERRERO (Eds.), *Cross-cultural anxiety: Volume 1*. (s.107–119). Washington: Hemisphere.
- ÖZER, A.K. (1994). Sürekli öfke (SL-Öfke) ve öfke ifade tarzı (Öfke-Tarz) ölçekleri ön çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9, 26–35.
- RITTERBAND, L.M. (1995). *Evaluation of the Beck Depression Inventory’s Sensitivity and State-Trait properties*. Unpublished master’s thesis, University of South Florida, Tapma, FL.

- RITTERBAND, L.M. ve SPIELBERGER, C.D. (1996). Construct validity of the Beck Depression Inventory as a measure of state and trait depression in nonclinical populations. *Depression and Stress*, 2, 123-145.
- ROSENFELD, J. (1999). When the sadness won't go away. *Parade Magazine*, 19, 10.
- SHAVER, P.R. ve BRENNAN, K.A. (1991). Measures of depression and loneliness. In J.P. ROBINSON, P.R. SHAVER, ve L.S. WRIGHTSMAN (eds.), *Measures of personality and social psychological attitudes: Volume 1. Measures of social psychological attitudes series* (s. 195-289). San Diego: Academic Press, Inc.
- SPIELBERGER, C.D. (2005). *Scoring Information for the Revised STPI*. Unpublished manuscript, Center for Research in Behavioral Medicine and Health Psychology, University of South Florida, Tampa, FL.
- SPIELBERGER, C.D., GORSUCH, R.L., ve LUSHENE, R.D. (1970). *STAI: Manual for the State-Trait Anxiety Inventory*, Palo Alto: Consulting Psychologists Press.
- SPIELBERGER, C.D., RITTERBAND, L.M., REHEISER, E.C. ve BRUNNER, T.M. (2003). The nature and measurement of depression. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 3, 209-234.
- SPIELBERGER, C.D., RITTERBAND, L.M., MUMNER, J.S., REHEISER, E.C. ve UNGER, K.K. (1995). Assessment of emotional states and personality traits: Measuring psychological vital signs. In J.N. BUTCHER (ed.), *Clinical Personality Assessment: Practical Approaches* (s.42-58). New York: Oxford University Press.
- TEGIN, B. (1980). Depresyonda bilişsel bozukluklar: Beck modeline göre bir inceleme. Yayınlanmamış doktora tezi, H.Ü. Psikoloji Bölümü, Ankara.
- WHO (2001). (URL) www.who.int/mental_health/Topic_Depression/depression1.htm.